

О. Д. Делі
студ. IV курсу
спеціальність «Фінанси, банківська справа, страхування
та фондовий ринок»
Науковий керівник: д. е. н., доц. О. М. Савастеева

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗДІЙСНЕННЯ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ

Досліджувана тема є актуальною, оскільки у сучасних умовах з прискореним розвитком валютних ринків та постійним вдосконаленням асортименту та якості банківських послуг, з'являється значний обсяг валютних операцій. Ці операції постійно модифікуються та адаптуються до змін, враховуючи потреби часу. Тому виникає проблема ефективного здійснення та виконання валютних операцій банку.

Перш за все, варто звернути увагу на валютне регулювання, що є невід'ємною складовою державного регулювання економіки та грошово-кредитної політики центральних банків. На сьогодні валютне регулювання Національним банком України здійснюється у відповідності до Законів України «Про Національний банк України» та «Про валюту та валютні операції». На валютному ринку України здійснюються операції з купівлі/продажу безготівкової та готівкової іноземної

валюти, а також банківських металів. Учасниками валютного ринку України є банки та небанківські установи, клієнти банків, а також Національний банк.

Регулятор здійснює операції на міжбанківському валютному ринку для покриття структурного дефіциту іноземної валюти та обмеження курсових коливань. Офіційний курс гривні до іноземних валют та курс банківських металів розраховується Національним банком [2].

Уповноважені банки мають право на виконання таких валютних операцій [1]:

- ведення валютних рахунків для клієнтів, включаючи зарахування валютних надходжень на рахунки резидентів та нерезидентів (включаючи транзитних), а також списання сум перерахувань відповідно до чинного законодавства;

- встановлення кореспондентських відносин з іноземними банками;

- неторговельні операції;

- операції з торгівлі іноземною валютою на внутрішньому валютному ринку;

- операції щодо залучення та розміщення валютних коштів на внутрішньому ринку, що здійснюються з резидентами України, та зовнішньому ринку, що здійснюються з нерезидентами України;

- валютні операції на міжнародних грошових ринках;

- операції з монетарними металами на внутрішньому ринку.

Наведемо статистику щодо показників валютного ринку України 2023 року у таблиці 1.

Аналізуючи дані, можна зробити висновок, що в період січень-травень в Україні відзначається певне зростання обсягу операцій на валютному ринку з 554,6 млн дол. США до 759,7 млн дол. США, тобто на 205,1 млн дол. США. Із безготівковою іноземною валютою обсяг продажу та купівлі зростають протягом періоду. Обсяг операцій з готівковою валютою також збільшується, що може свідчити про активність на ринку. Сальдо наданих операцій також демонструє позитивний тренд, що може бути позначенням підвищення попиту на іноземну валюту.

Валютний ринок України за 2023 рік

Показник	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень
Обсяг операцій банків на валютному ринку України на умовах «тод», «том», «спот» (без операцій НБУ):					
Із безготівковою іноземною валютою (млн. дол. США в еквіваленті):					
Продажу	554,6	962,0	1 301,1	907,1	759,7
Купівлі	554,6	962,0	1 301,1	907,1	759,7
Обсяг операцій з готівковою іноземною валютою, Усього (млн дол. США в еквіваленті):					
Продажу	1 268,0	1 286,9	1 517,7	1 399,8	1 627,4
Купівлі	1 074,5	1 081,8	1 236,8	1 194,9	1 377,2
Сальдо (млн дол. США в еквіваленті)	193,5	205,1	281,0	204,9	250,2

Джерело: запозичено з сайту НБУ [2]

Враховуючи загрозу інфляції та особливості сучасного валютного регулювання в Україні, пропонується вдосконалити розвиток валютних операцій у комерційних банках за наступними напрямками [3]:

- стабілізація регулятивних норм, після частини їх змін погіршують ефективність зовнішньоекономічної діяльності та покращують планування валютних операцій у банках;

- розробка еластичної політики курсоутворення, заходів регулювання руху капіталів, режиму функціонування валютного ринку, а також шляхів поповнення золотовалютних резервів та їх використання;

- вирішення питання щодо репатріації українських капіталів із офшорних зон, обсягом понад 50 млрд. доларів, та створення сприятливого інвестиційного клімату для резидентів та іноземних інвесторів;

- здійснення дедоларизації економіки для збільшення фінансово-економічного простору національної валюти, зміцнення її курсової вартості та забезпечення поповнення золотовалютних резервів країни, зменшення ризику їх знецінення;

- розвиток валютних операцій комерційних банків в Україні неможливий без глибокого вивчення теоретичних аспектів

кредитно-фінансової діяльності та оволодіння зарубіжним досвідом.

Отже, стабільність та ефективність функціонування валютного сегмента фінансового ринку успішно впливають на зовнішньоекономічну діяльність країни та забезпечує фінансову стійкість. Наведені вище валютні операції дозволяють банкам надавати різноманітні фінансові послуги, такі як обслуговування рахунків клієнтів, проведення торговельних операцій, управління валютними резервами та участь на міжнародних грошових ринках. Це сприяє розвитку фінансового сектору та підтримці економічної активності в країні відповідно до законодавства та нормативів, встановлених Національним банком України. Валютні операції впливають на фінансову стабільність країни, особливо в контексті глобальних економічних порушень. Розуміння та аналіз таких операцій допомагають економістам і політикам вживати заходи для забезпечення економічної стійкості.

Список використаної літератури

1. Про затвердження Положення про здійснення операцій із валютними цінностями : Постанова Правління НБУ від 02.01.2019 зі змінами. ВРУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002500-19#Text> (дата звернення: 13.04.2024).
2. Інтернет-представництво Національного банку України. 2024 URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 13.04.2024).
3. Сова О. Ю. Проблеми та перспективи розвитку валютного ринку України. Міжнародний науковий журнал Київського університету ринкових відносин. *Економіка, бізнес-адміністрування, право*. № 2. 2017. С. 108–124. URL: https://library.krok.edu.ua/media/library/category/statti/sova_0009-ref.pdf (дата звернення: 13.04.2024).